

PAKIET MATERIAŁÓW DYDAKTYCZNYCH

do kształcenia na odległość dla nauczycieli
języka polskiego
szkół ponadpodstawowych

Projekt „Wsparcie placówek doskonalenia nauczycieli i bibliotek pedagogicznych w realizacji zadań związanych z przygotowaniem i wsparciem nauczycieli w prowadzeniu kształcenia na odległość”

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Materiał opracowany w ramach grantu
przez Mazurski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Ełku

SCENARIUSZ 1

1 z 1

SCENARIUSZ ZAJĘĆ DLA:
uczniów klasy I szkoły ponadpodstawowej

PROWADZONYCH PRZEZ:
nauczycieli języka polskiego

TEMAT:

Wizja końca świata w Apokalipsie św. Jana.

CELE KSZTAŁCENIA – WYMAGANIA OGÓLNE:

Zakres podstawowy

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich.

Uczeń:

- 5) interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;
- 8) wykazuje się znajomością i zrozumieniem treści utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe;

Zakres rozszerzony

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich.

Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

- 1) odczytuje tekst w jego warstwie semantycznej i semiotycznej.

TREŚCI NAUCZANIA – WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE:

Uczeń potrafi:

- zrelacjonować biblijną Apokalipsę na podstawie przeczytanych fragmentów;
- zinterpretować obecne w tekście symbole;
- omówić występujące w niej sposoby obrazowania i wywołania nastroju grozy;

- opisać jeźdźców Apokalipsy i scharakteryzować ich na podstawie ryciny Albrechta Dürera;
- porównać biblijną Apokalipsę z innymi przedstawieniami końca świata.

METODY PRACY:

- praca całego zespołu klasowego,
- praca indywidualna,
- ćwiczeń z użyciem komputera,
- dyskusja,
- rozmowa kierowana.

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- komputer (lub inne urządzenie) z dostępem do internetu, wyposażony w mikrofon i kamerę,
- dostęp do wybranej platformy edukacyjnej,
- fragmenty Apokalipsy św. Jana,
- ilustracje dostępne online,
- słownik języka polskiego online,
- ćwiczenia interaktywne (platformy: Wordwall, LearningApps).

PRZEWIDYWANY CZAS:

30 - 45 minut

PROPONOWANY PRZEBIEG ZAJĘĆ:

Nauczyciel przed lekcją (np. tydzień):

- prosi zainteresowanych uczniów o obejrzenie wybranego filmu fabularnego prezentującego wizję końca cywilizacji, (np. *Dzień niepodległości*, reż. Roland Emmerich, 1996);
- uczniowie mogą też przygotować wybrane kadry z filmów (zwróćmy uwagę na korzystanie z legalnych zasobów ikonograficznych);

- można udostępnić uczniom wcześniej fragmenty Apokalipsy; lub poprosić o ich samodzielne znalezienie w Biblii, jeśli nie znajdują się w podręczniku, z którym pracuje klasa.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel wprowadza uczniów w temat lekcji zadając pytanie:
Apokalipsa - czyli co? Z czym Wam się kojarzy słowo „apokalipsa”?
Prezentuje uczniom obraz:
Załącznik 1.
Malowidło z Kościoła Pokoju w Świdnicy
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/0/09/Swidnica_malowidlo.jpg/1200px-Swidnica_malowidlo.jpg, otwarte zasoby
2. Następnie wyjaśnia znaczenie słowa apokalipsa i przedstawia uczniom cele lekcji.
Załącznik 2.

apokalipsa

1. Apokalipsa «ostatnia księga Nowego Testamentu»
2. «koniec świata przepowiedziany w Biblii; też: wydarzenia, które niosą chaos i zniszczenie»
3. «katastroficzna wizja lub przepowiednia»
4. «utwór lub obraz, którego tematem jest prorocza, groźna wizja przyszłości»
<https://sjp.pwn.pl/sjp/apokalipsa;2440946.html>

Faza realizacyjna:

1. Nauczyciel prosi uczniów o podzielenie się swoimi wrażeniami po obejrzeniu filmów – prawdopodobnie padną wypowiedzi, że są to wizje przerażające, okropne; że takie filmy są bardzo popularne, chętnie oglądane.
2. Wizje końca świata przedstawianych są jednym z najczęstszych motywów w kulturze popularnej. Proszę, zwróćmy uwagę, co jest przyczyną zagłady w takich produkcjach? – prawdopodobnie uczniowie odpowiedzą, że działalność człowieka, jakieś zaskakujące zagrożenie zewnętrzne, wyczerpanie zasobów Ziemi, rozprzestrzenianie się zła.
3. Dlaczego, Waszym zdaniem, wizja zagłady jest nośnym tematem dla artystów? – uczniowie mogą pokazać przygotowane materiały; prawdopodobnie odpowiedzą,

że jest to temat dający artyście swobodę twórczą, pole do popisu dla wyobraźni. Ludzie też zawsze interesowali się tym tematem. Jedną z wizji końca świata znajdziemy w Biblii – jest to właśnie Apokalipsa św. Jana.

4. Nauczyciel wyjaśnia etymologię słowa:

apokalipsa (gr. *apokalypsis* powstało z połączenia dwóch słów: *apo* ‘od’ oraz *kalyptein* ‘przykrywać, zasłaniać’ i oznacza ‘usunięcie tego, co zakrywa; objawienie’). Określenie to nie dotyczy wyłącznie Apokalipsy św. Jana, ale generalnie oznacza gatunek literacki opisujący tajemnice czasów ostatecznych, który znany był już twórcom Starego Testamentu.

5. Kim jest autor?

Św. Jan Ewangelista jest autorem jednej z czterech Ewangelii, trzech listów zawartych w Nowym Testamencie oraz jego ostatniej księgi, właśnie Apokalipsy. Pochodził z Galilei. Był najmłodszym z uczniów Jezusa i podobno szczególnie przez niego lubianym. Prawdopodobnie zmarł śmiercią naturalną jako jedyny z dwunastu apostołów. Jego domniemany grób znajdował się w okolicach Efezu. Ewangelia św. Jana została napisana ok. 70 roku n.e., mniej więcej 25 lat później – Apokalipsa. Atrybutem św. Jana jest orzeł, apostoła przedstawia się często jako młodzieńca lub jako starca.

Załącznik 3.

Wizerunek św. Jana na kościele w [Jaszkowej Dolnej](#), domena publiczna

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/9/94/2014_Jaszkowa_Dolna%2C_ko%C5%9Bci%C3%B3%C5%82_%C5%9Bw._Jana_Chrciciela_08.JPG/561px-

[2014_Jaszkowa_Dolna%2C_ko%C5%9Bci%C3%B3%C5%82_%C5%9Bw._Jana_Chrciciela_08.JPG](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/20/2014_Jaszkowa_Dolna%2C_ko%C5%9Bci%C3%B3%C5%82_%C5%9Bw._Jana_Chrciciela_08.JPG)

Załącznik 4.

Św. Jan Ewangelista, Clemens Kohl (1754-1807), domena publiczna

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/e5/Clemens_Kohl_-_Evangelist_Johannes.jpg

6. Geneza księgi:

Apokalipsa świętego Jana powstała pod wpływem wizji, przeżył jej autor na greckiej wyspie Patmos. Zesłał go tam cesarz Neron ok. 95 r. n.e. Jan miał nieść pocieszenie chrześcijanom z Azji Mniejszej, których wówczas prześladowano.

Załącznik 5.

Grota Apokalipsy – jaskinia znajdująca się na greckiej wyspie [Patmos](#).

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cave_of_the_Apocalypse.jpg

7. Lektura fragmentów:

Analizujemy opis jeźdźców Apokalipsy. Cicha lektura fragmentu. Nauczyciel prosi uczniów o zwrócenie uwagi i następnie podanie cytatów, które opisują jeźdźców Apokalipsy.

Załącznik 6.

Ap, 6, 1-17

Baranek otwiera sześć pierwszych pieczęci.

8. Już wiemy, jak opisywał jeźdźców autor biblijny. Porównujemy rycinę Albrechta Dürera „Czterech jeźdźców Apokalipsy” z tekstem biblijnym.

Najpierw nauczyciel wprowadza uczniów w okoliczności powstania dzieła Dürera: Cykl drzeworytów renesansowego mistrza z Norymbergi powstał w 1498 roku. Zbliżał się rok 1500, ludzie obawiali się końca świata. Europę niszczyły wojny domowe, bunt chłopów, epidemie, skandale związane z dworem cesarskim oraz papieżem. Wszystkie te klęski interpretowano jako objawy bożego gniewu.

Załącznik 7.

Czterej Jeźdźcy Apokalipsy z Apocalypsis cum figuris, [Albrecht Dürer](#), 1497-98, domena publiczna

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/2/29/Durer_Revelation_Four_Riders.jpg/634px-Durer_Revelation_Four_Riders.jpg

Nauczyciel prosi o przyjrzenie się dziełu. Na podstawie cytatu uczniowie mają zidentyfikować jeźdźców.

Następnie uczniowie wykonują ćwiczenie: Załącznik 8.

Ćwiczenie interaktywne nr 1:

<https://wordwall.net/pl/resource/7312906/po%c5%82%c4%85cz-cytat-z-apokalipsy-z-jego-symbolik%c4%85>

9. Na podstawie ćwiczenia uczniowie mogą wykonać notatkę w dowolnej formie, np. tabeli: Załącznik 9.

10. Następnie wykonują ćwiczenie: Załącznik 10.

Ćwiczenie interaktywne nr 2:

<https://learningapps.org/display?v=pdn106cgj20>

11. Lektura kolejnego fragmentu Apokalipsy:

Załącznik 11.

Ap , 8, 6-13

Cztery pierwsze trąby

12. Nauczyciel prosi uczniów o zrelacjonowanie treści poznanego fragmentu. Jakie elementy wprowadzają wyraźny nastrój grozy? Proszę podać dominujące kolory w obu fragmentach (nie zawsze są one podane wprost) – z czym zostały one skojarzone? Wymieniamy barwy i określamy ich symbolikę.

Uczniowie wykonują kolejne ćwiczenie:

Załącznik 12.

Ćwiczenie interaktywne nr 3: <https://learningapps.org/display?v=piy1rscv320>

13. Nauczyciel zwraca uwagę na obecność liczb w czytanych fragmentach; prosi uczniów, aby wymienili liczby pojawiające się w poznanym fragmencie Apokalipsy i zapisali, do czego się odnoszą. Uczniowie wykonują ćwiczenie:

Załącznik 13.

Ćwiczenie interaktywne nr 4: <https://learningapps.org/display?v=p6ub81xpa20>

EWALUACJA ZAJĘĆ:

1. Chętni uczniowie wymieniają najważniejsze zagadnienia dotyczące Apokalipsy św. Jana:
 - jakie są okoliczności jej powstania?
 - do jakiej części Pisma Świętego oraz do jakich ksiąg zaliczamy Apokalipsę św. Jana?
 - jakie jest znaczenie wyrazu 'apokalipsa'?
 - jakie symbole wywodzą się z tej księgi?
2. Nauczyciel prosi o podzielenie się refleksjami:

Jakie wiadomości najbardziej Cię dzisiaj zaskoczyły? W jaki sposób wiedza z lekcji wpłynie na twój odbiór dzieł filmowych?

BIBLIOGRAFIA:

1. *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu*, oprac. zespół biblistów polskich, Reader's Digest i Pallottinum, Warszawa-Poznań 2004.
2. https://pl.wikipedia.org/wiki/Apokalipsa_%C5%9Bw._Jana dostępny online [dostęp: 05.11.2021]
3. https://pl.wikipedia.org/wiki/Jan_Ewangelista dostępny online [dostęp: 05.11.2021]
4. https://pl.wikipedia.org/wiki/Grota_Apokalipsy#/media/Plik:Flag_of_UNESCO.svg dostępny online [dostęp: 05.11.2021]

ZAŁĄCZNIKI:

1. https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/0/09/Swidnica_malowidlo.jpg/1200px-Swidnica_malowidlo.jpg dostępny online [dostęp: 05.11.2021]
2. <https://sjp.pwn.pl/sjp/apokalipsa;2440946.html> dostępny online [dostęp: 05.11.2021]
3. https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/9/94/2014_Jazzkowa_Dolna%2C_ko%C5%9Bci%C3%B3%C5%82_%C5%9Bw._Jana_Chrzyciela_08.JPG/561px-2014_Jazzkowa_Dolna%2C_ko%C5%9Bci%C3%B3%C5%82_%C5%9Bw._Jana_Chrzyciela_08.JPG dostępny online [dostęp: 05.11.2021]
4. https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/e5/Clemens_Kohl_-_Evangelist_Johannes.jpg dostępny online [dostęp: 05.11.2021]
5. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cave_of_the_Apocalypse.jpg dostępny online [dostęp: 05.11.2021]
6. Ap, 6, 1-17
7. https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/2/29/Durer_Revelation_Four_Riders.jpg/634px-Durer_Revelation_Four_Riders.jpg dostępny online [dostęp: 05.11.2021]
8. Ćwiczenie interaktywne nr 1:
<https://wordwall.net/pl/resource/7312906/po%c5%82%c4%85cz-cytat-z-apokalipsy-z-jego-symbolik%c4%85> dostępny online [dostęp: 05.11.2021]
9. Wzór tabeli.

10. Ćwiczenie interaktywne nr 2: <https://learningapps.org/display?v=pdn106cgj20>
dostępny online [dostęp: 05.11.2021]
11. Ap , 8, 6-13
12. Ćwiczenie interaktywne nr 3 <https://learningapps.org/display?v=piy1rscv320>
dostępny online [dostęp: 05.11.2021]
13. Ćwiczenie interaktywne nr 4: <https://learningapps.org/display?v=p6ub81xpa20>
dostępny online [dostęp: 05.11.2021]

Załącznik 1.

Baranek przyjmuje zapieczętowaną księgę (malowidło w [Kościele Pokoju w Świdnicy](https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/0/09/Swidnica_malowidlo.jpg/1200px-Swidnica_malowidlo.jpg)),
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/0/09/Swidnica_malowidlo.jpg/1200px-Swidnica_malowidlo.jpg, otwarte zasoby

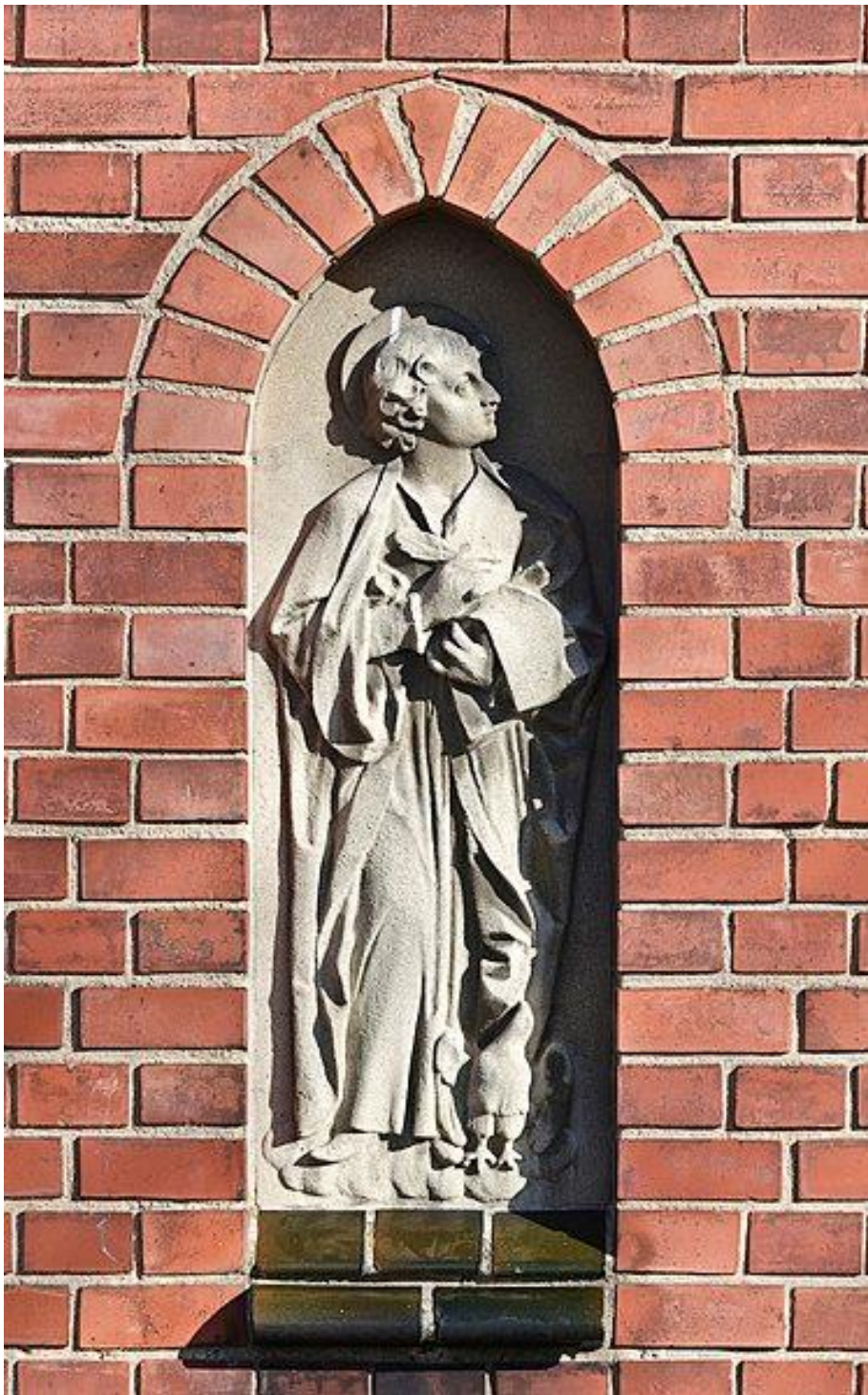
Załącznik 2.

apokalipsa

1. Apokalipsa «ostatnia księga Nowego Testamentu»
2. «koniec świata przepowiedziany w Biblii; też: wydarzenia, które niosą chaos i zniszczenie»
3. «katastroficzna wizja lub przepowiednia»
4. «utwór lub obraz, którego tematem jest prorocza, groźna wizja przyszłości»

<https://sjp.pwn.pl/sjp/apokalipsa;2440946.html>

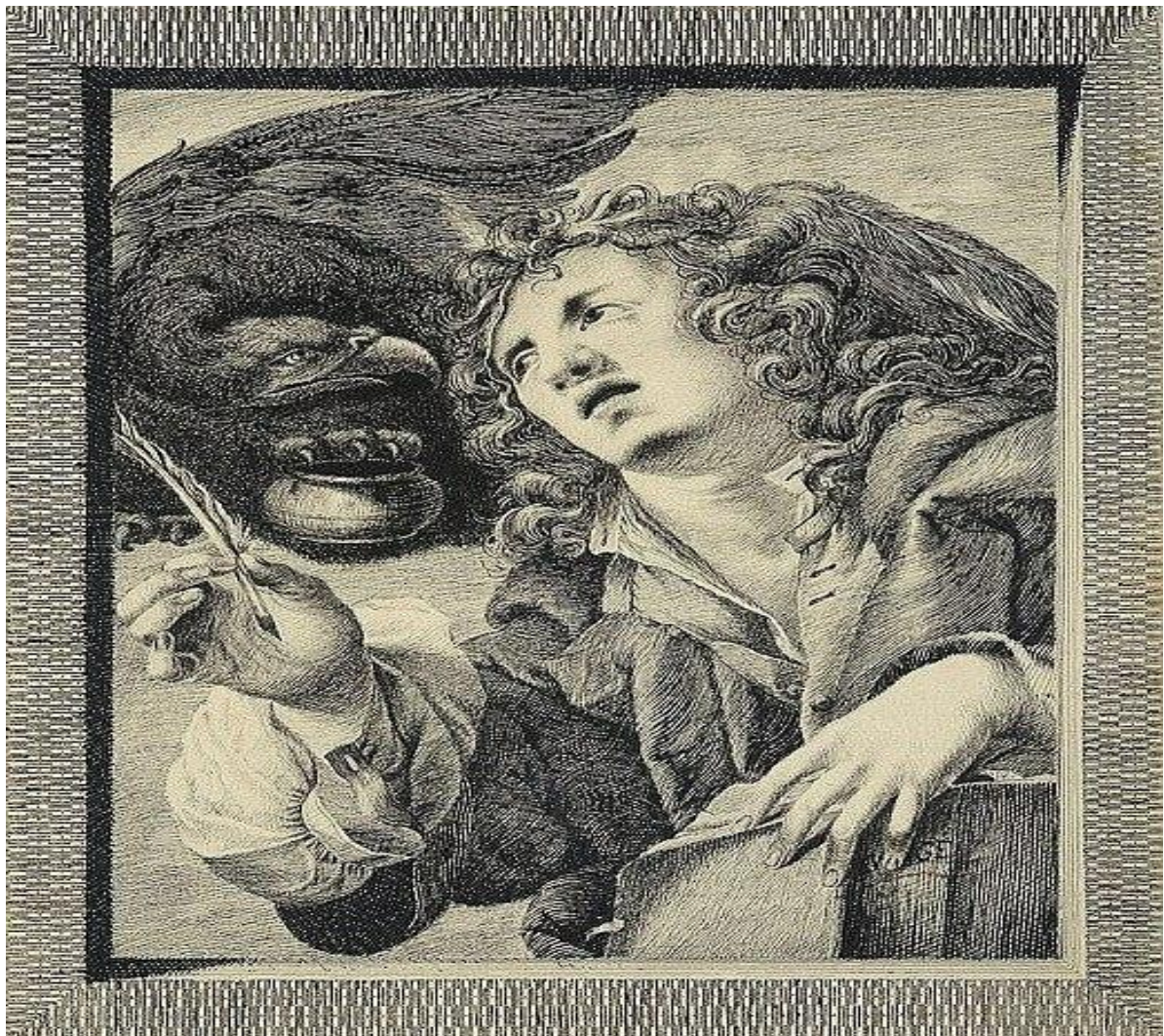
Załącznik 3.

Wizerunek św. Jana na kościele w [Jaszkowej Dolnej](#), domena publiczna

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/9/94/2014_Jaszkowa_Dolna%2C_ko%C5%9Bci%C3%B3%C5%82_%C5%9Bw._Jana_Chrzciciela_08.JPG/561px-2014_Jaszkowa_Dolna%2C_ko%C5%9Bci%C3%B3%C5%82_%C5%9Bw._Jana_Chrzciciela_08.JPG

Załącznik 4.

Św. Jan Ewangelista, Clemens Kohl (1754-1807), domena publiczna

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/e5/Clemens_Kohl_-_Evangelist_Johannes.jpg

Załącznik 5.

Grota Apokalipsy – jaskinia znajdująca się na greckiej wyspie [Patmos](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cave_of_the_Apocalypse.jpg), domena publiczna
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cave_of_the_Apocalypse.jpg

Załącznik 6.

Ap, 6, 1-17

Baranek otwiera sześć pierwszych pieczęci.

- 1** I ujrzałem: gdy Baranek otworzył pierwszą z siedmiu pieczęci,
usłyszałem pierwszą z czterech Istot żyjących, gdy mówiła
jakby głosem gromu:
«Przyjdź!»
- 2** I ujrzałem:
oto biały koń,
a siedzący na nim miał łuk.
I dano mu wieniec,
i wyruszył jako zwycięzca, by [jeszcze] zwyciężyć.
- 3** A gdy otworzył pieczęć drugą,
usłyszałem drugą Istotę żyjącą, gdy mówiła:
«Przyjdź!»
- 4** I wyszedł inny koń – barwy ognia,
a siedzącemu na nim dano odebrać ziemi pokój,
by się wzajemnie ludzie zabijali –
i dano mu wielki miecz.
- 5** A gdy otworzył pieczęć trzecią,
usłyszałem trzecią Istotę żyjącą, gdy mówiła:
«Przyjdź!»
I ujrzałem:
a oto czarny koń,
a siedzący na nim miał w ręce wagę.
- 6** I usłyszałem jakby głos pośrodku czterech Istot żyjących, gdy mówił:
«Kwarta pszenicy za denara
i trzy kwarty jęczmienia za denara,
a nie krzywdź oliwy i wina!»
- 7** A gdy otworzył pieczęć czwartą,
usłyszałem głos czwartej Istoty żyjącej, gdy mówiła:
«Przyjdź!»
- 8** I ujrzałem:
oto koń trupio blady,

a imię siedzącego na nim Śmierć,
i Otchłań mu towarzyszyła.
I dano im władzę nad czwartą częścią ziemi,
by zabijali mieczem i głodem, i morem, i przez dzikie zwierzęta.

9 A gdy otworzył pieczęć piątą,

ujrzałem pod ołtarzem dusze zabitych dla Słowa Bożego
i dla świadectwa, jakie mieli.

10 I głosem donośnym tak zawołały:

«Jak długo jeszcze, Władco święty i prawdziwy,
nie będziesz sądził i wymierzał za krew naszą kary tym, co mieszkają na ziemi?»

11 I dano każdemu z nich białą szatę,

i powiedziano im, by jeszcze krótki czas spokojnie zaczekali,
aż się dopełni liczba ich współsług i braci,
którzy, jak i oni, mają być zabici.

12 I ujrzałem:

gdy otworzył pieczęć szóstą,
nastąpiło wielkie trzęsienie ziemi
i słońce stało się czarne jak włosienny wór,
a cały księżyc stał się jak krew.

13 I gwiazdy spadły z nieba na ziemię,

podobnie jak figowiec wstrząsany silnym wiatrem zrzuca na ziemię niedojrzałe
owoce.

14 Niebo zostało usunięte jak księga, którą się zwija,

a wszelka góra i wyspa z miejsc swych poruszone.

15 A królowie ziemscy, wielmoże i wodzowie,

bogacze i możni,
i każdy niewolnik oraz wolny
ukryli się w jaskiniach i górskich skałach.

16 I mówią do gór i do skał:

«Spadnijcie na nas
i zakryjcie nas przed obliczem Zasiadającego na tronie
i przed gniewem Baranka,

17 bo nadszedł Wielki Dzień Jego gniewu,

a któż zdoła się ostać?»

Załącznik 7.

Czterej Jeźdźcy [Apokalipsy](#) z *Apocalypsis cum figuris*, [Albrecht Dürer](#), 1497-98, domena publiczna
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/2/29/Durer_Revelation_Four_Riders.jpg/634px-Durer_Revelation_Four_Riders.jpg

Załącznik 9.

Cytat	Postać na obrazie	Symbolika
<p><i>oto biały koń, a siedzący na nim miał łuk. I dano mu wieniec, i wyruszył jako zwycięzca, by [jeszcze] zwyciężyć</i></p>		
<p><i>I wyszedł inny koń – barwy ognia, a siedzącemu na nim dano odebrać ziemi pokój, by się wzajemnie ludzie zabijali – i dano mu wielki miecz</i></p>		
<p><i>a oto czarny koń, a siedzący na nim miał w ręce wagę</i></p>		
<p><i>oto koń trupio blady, a imię siedzącego na nim Śmierć</i></p>		

Opracowanie własne.

Załącznik 11.

Ap , 8, 6-13

Cztery pierwsze trąby

- 6** A siedmiu aniołów,
mających siedem trąb,
przygotowało się, aby zatrąbić.
- 7** Pierwszy zatrąbił.
A powstały grad i ogień – pomieszane z krwią,
i spadły na ziemię.
A spłonęła trzecia część ziemi
i spłonęła trzecia część drzew,
i spłonęła wszystka trawa zielona.
- 8** Drugi anioł zatrąbił:
i jakby wielka góra zionąca ogniem została w morze rzucona,
a trzecia część morza stała się krwią
- 9** i wyginęła w morzu trzecia część stworzeń
– te, które mają dusze –
i trzecia część okrętów uległa zniszczeniu.
- 10** Trzeci anioł zatrąbił:
i spadła z nieba wielka gwiazda, płonąca jak pochodnia,
a spadła na trzecią część rzek i na źródła wód.
- 11** A imię gwiazdy brzmi Piołun.
I trzecia część wód stała się piołunem,
i wielu ludzi pomarło od wód, bo stały się gorzkie.
- 12** Czwarty anioł zatrąbił:
i została rażona trzecia część słońca
i trzecia część księżyca, i trzecia część gwiazd,
tak iż zaćmiła się trzecia ich część
i dzień nie jaśniał w trzeciej swej części,
i noc – podobnie.
- 13** A ujrzałem
i usłyszałem jednego orła lecącego przez środek nieba, jak mówił donośnym
głosem:
«Biada, biada, biada
mieszkańcom ziemi
z powodu pozostałych głosów trąb trzech aniołów, którzy mają [jeszcze] trąbić!»